

YAVUZ SULTAN SELİM HAN

Çölleri Aşan Sultan

Joylino

YAVUZ SULTAN SELİM HAN

Çölleri Aşan Sultan

Trabzon kıyılarında rüzgâr sert esiyordu. Dalgalar kayalara çarpıyor, limandaki gemilerin halatları geriliyordu. Şehzade Selim, önündeki mektubu okurken odasına bir haberci girdi. Sınır boylarından yeni haberler getirmişti. Selim mektubu masaya bıraktı, adamı dikkatle dinledi.

Henüz padişah değildi. Fakat yönettiği şehirde yolların güvenliğinden, kalelerin durumundan ve insanların ihtiyaçlarından sorumluydu. Önünde deniz, arkasında dağlar vardı. O dağların ötesinde neler olduğunu bilmek istiyordu. Habercinin anlattıkları bitince sorular sormaya başladı. Selim için bir haber duymak yetmezdi; anlamak, düşünmek ve gerektiğinde harekete geçmek gerekirdi.

Selim, Amasya'da doğmuştu. Babası Sultan II. Bayezid, dedesi İstanbul'u fetheden Fatih Sultan Mehmet'ti. Çocukluğunda hocalarından dersler almış, kitaplarla büyümüşü. Önüne açılan her kitap, ona başka bir dünyanın kapısını aralıyordu.

Büyüdüğünde de okumayı bırakmadı. Tarihle ilgileniyor, şiirler yazıyordu. Bir yandan devlet işlerini öğrenirken bir yandan kelimelerle uğraşıyordu. Trabzon'daki yılları ise ona kitaplarda bulunmayan dersler de verdi: Haberleri karşılaştırmak, insanları dinlemek, güçlükler karşısında karar vermek... Uzun zaman sonra büyük ordulara önderlik edecek olan şehzade, önce bir şehrin sorumluluğunu taşımayı öğrendi.

Yıllar geçti. Selim, zorlu bir taht mücadelesinin ardından 1512’de Osmanlı padişahı oldu. Artık yalnızca Trabzon’dan gelen haberlerle ilgilenmeyecekti. Büyük bir ülkenin dört bir yanından mektuplar ulaşüyor, kararlar bekleniyordu.

İnsanlar onu cesareti, sert mizacı ve kararlılığı nedeniyle “Yavuz” diye anıyordu. Göreve geldiğinde doğuda Safevî Devleti’yle ciddi anlaşmazlıklar vardı. Yavuz, komutanlarını ve devlet adamlarını topladı. Önündeki meseleleri dinledi; hazırlıkların yapılmasını istedi. Çok geçmeden depolarda malzemeler sayılmaya, yollardaki ihtiyaçlar belirlenmeye başladı. Vereceği her kararın, kendisiyle yola çıkacak binlerce insanı etkileyeceğini biliyordu.

1514'te ordu doğuya doğru yola çıktı. Dağlar aşıldı, uzun yollar geçildi. Yiyecek bulmanın zorlaştığı günler oldu. Yorgunluk büyüdükçe askerlerin içinde huzursuzluk da arttı. Yavuz, bu güç yolculukta ordusunu bir arada tutmaya çalıştı.

23 Ağustos'ta Çaldıran Ovası'nda, Şah İsmail'in ordusuyla karşılaştılar. Osmanlı askerleri yerlerini aldı; toplar ve tüfekli birlikler hazırlandı. Savaşın sonunda Yavuz'un ordusu büyük bir zafer kazandı. Bu başarıda askerlerin cesareti kadar, düzenleri ve kullandıkları silahlar da etkiliydi. Yavuz, uzun yürüyüşün sonunda ordusuna önemli bir zafer kazandırmıştı. Fakat savaşın kayıpları, zaferin yanında ağır bir üzüntü de bırakmıştı.

İki yıl sonra Yavuz yeniden büyük bir seferin başındaydı. Bu kez yol güneye uzanıyordu. Osmanlı Devleti ile Memlük Devleti arasındaki anlaşmazlıklar savaşa dönüşmüştü. Askerler yeni yollar aşarken haberciler iki taraf arasında gidip geliyordu.

1516'da ordular, Halep yakınlarındaki Mercidabık'ta karşılaştı. Memlük ordusu güçlü süvarileriyle tanınıyordu. Yavuz da kuvvetlerini dikkatle düzenledi. Çetin mücadele Osmanlı zaferiyle sonuçlandı. Suriye'nin büyük bölümü Osmanlı yönetimine geçti. Fakat sefer bitmemişti. Güneyde Mısır vardı. Yavuz'un ordusuyla birlikte oraya ulaşabilmesi için, önündeki çöl yolunu da aşması gerekiyordu.

Yavuz'un çadırında harita aıldı. Komutanlar, Mısır'a uzanan yolu konuşuyordu. İçlerinden biri, "Bu kadar insanın suyu ve yiyeceği nasıl taşınacak?" diye sordu. Başka biri, kumlu arazide ağır yüklerle ilerlemenin güçlüğünü anlattı.

Yavuz soruları dinledi. Yolun tehlikeleri bilinmeden yola ıkılamazdı. Kılavuzlar gönderildi, konaklanacak yerler önceden belirlendi. Su kapları ve yükler hazırlandı. O günlerde yağın yağmurlar da susuzluk tehlikesini azalttı. Yavuz'un cesur kararı, dikkatli bir hazırlıkla birleşiyordu. Haritadaki çizginin gerçekten aşılabilmesi için, her durakta ne yapılacağı düşünölmeliydi.

Ordu, Sina üzerinden Mısır'a uzanan yola girdi. Önlerinde açık arazi, taşlı yollar ve kumluk bölümler vardı. Uzun kabile ilerlerken tekerlekler dönüyor, yük hayvanlarının çanları duyuluyordu. Her mola, bir sonraki yürüyüş için yeniden güç toplama zamanıydı.

Bir asker, su kabını yanındaki arkadaşına uzattı. Bir başkası gevşeyen yük bağını sıkılaştırdı. Kılavuzlar yolu gösteriyor, görevliler geride kalanları kontrol ediyordu. Yavuz da ordusuyla aynı yolculuğu paylaşıyordu. Günler önce haritada bakılan yerler, şimdi ayaklarının altındaydı. Mısır'a giden çöl yolu, hazırlık, dayanıklılık ve birlikte çalışmayla adım adım aşıliyordu.

Çöl yolunun ardından Kahire'ye yaklaştılar. Memlük Sultanı Tomanbay, Ridaniye'de güçlü bir savunma hazırlamıştı. Toplar, Osmanlı ordusunun geleceğini düşündüğü yöne çevrilmişti. Doğrudan ilerlemek, Yavuz'un askerlerini büyük bir tehlikeye sokabilirdi.

Yavuz ve komutanları başka bir yol üzerinde çalıştı. Ordu, savunmanın karşısına dümdüz yürümek yerine yandan dolaşacaktı. Birlikler yön değiştirdi; Memlüklerin beklediği saldırı düzeni bozuldu. 22 Ocak 1517'de başlayan mücadele sonunda Osmanlı ordusu zafer kazandı. Yavuz, cesaretini bu kez savaş alanını iyi değerlendirip kuvvetlerini farklı bir yönden ilerleterek göstermişti.

Ridaniye zaferi Mısır'ın yolunu açtı. Ancak Kahire'de mücadele bir süre daha devam etti. Sonunda Memlûk Devleti sona erdi ve Mısır Osmanlı yönetimine girdi. Yavuz, uzun seferinin ardından Nil kıyısındaydı. Trabzon'un dalgalarından çok uzakta, bambaşka bir dünyanın içindeydi.

Önünde artık yeni sorumluluklar vardı. Büyük şehirlerin yönetimi düzenlenecek, yeni topraklarla ilgilenilecekti. Mekke'den gelen temsilciyi de burada kabul etti. Mekke ve Medine'nin korunması sorumluluğunu üstlendi. Bu kutsal şehirlere hizmet etmeyi anlatan **“Hâdimü'l-Haremeyn”** unvanıyla anıldı. Kazandığı zaferler, taşıdığı yükü de büyütmüştü.

Yavuz, iki yıldan uzun süren seferin ardından İstanbul'a döndü. Geride dağ yolları, savaş meydanları ve çöl geçişleri kalmıştı. Fakat sarayda da işleri bitmiyordu. Mektuplar geliyor, elçiler bekliyor, yeni hazırlıklar yapılıyordu.

Okumaya, âlimlerle görüşmeye ve şiirle ilgilenmeye devam etti. Kılıcıyla tanınan hükümdarın yanında, kitap açan ve kelimelerle uğraşan bir insan da vardı. 1520'de hastalandı ve Çorlu yakınlarında vefat etti. Yerine oğlu Süleyman geçti. Yavuz'un sekiz yılı biraz aşan hükümdarlığı sona ermişti. Bu kısa zamanda kazandığı büyük zaferler ve devletin sınırlarında yaptığı değişiklikler, Osmanlı tarihinde derin bir iz bırakmıştı.

Bir harita düşün: Bir yanında Trabzon'un kıyıları, diğer yanında Çaldıran'ın uzak ovası. Daha güneyde Halep, sonra çöl yolları ve Nil... Yavuz'un hayatı, bu yerlerin arasına uzanan büyük bir yolculuktu. Haritadaki her çizginin ardında hazırlıklar, güç kararlar ve binlerce insanın emeği vardı.

Sina'da ordunun bıraktığı izleri rüzgâr zamanla sildi. Çadırlar toplandı, kabileler başka yollara gitti. Ama o yolculuk unutulmadı. Çünkü başındaki hükümdar, yalnızca uzaklara gitmiş değildi; verdiği kararlarla tarihin yönünü değiştirmişti.

Dağları ve çölleri aşan o sultan, tarihte bir adla yaşamaya devam etti: Yavuz Sultan Selim Han.

